

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribo, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2465
 (zhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemanje
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.408

„JUTRA“

Krepka in jasna beseda našega Sokolstva

Savezna uprava Sokolstvu „Pod jugoslovensko zastavo se bomo borili za ustvaritev novega, boljšega jugoslovenskega življenja“ — Omahljivcem ni mesta v sokolskih vrstah

Uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije objavlja:

Ob priliki žalostnih dogodkov, ki so se odigrali v zadnjih tednih, ko se je pripetilo, da so bili člani naše sokolske organizacije tudi dejansko napadeni zato, ker so Sokoli, smatra Savez SKJ za potrebno, da z ozirom na vse večje poudarjanje plemenskih tendenc, ponovno naglasi svojo neomajno stališče v osnovnih vprašanjih sokolske ideologije.

Sokolstvo je bilo in bo tudi vedno ostalo nepolitična in nadstrankarska nacionalna organizacija. Svobodno in demokratsko ono ustvarja svoje težnje, ne zahteva od nobene strani pomoči in se ne veže na prav noben režim. Moč za delo in borbo črpa Sokolstvo iz prepričanja o čistosti in koristi svojih idealov, imajoč pred očmi samo blagor vsega jugoslovenskega naroda. Versko in politično prepričanje je intimna stvar vsakega posameznika, ki ga Sokolstvo globoko spoštuje in se vanj ne vmešava.

Vedrega čela gledamo na svoje dosežke in delo in vprašamo, ali je kdo, ki more navesti samo en slučaj, da se je Sokolstvo kot celota pregrešilo proti svojim osnovnim načelom?

Toda je vprašanje, o katerem nismo nikdar sklepali kompromisov in jih tudi v bodoče ne bomo; to je vprašanje, ki zadeva temelj naše sokolske ideologije.

vprašanje, ki je temelj našega sokolskega življenja. Jugoslovenstvo in nedeljivost jugoslovenskega naroda in države sta za nas največji svetinji. Simbol teh svetinj je naša jugoslovenska zastava. Samo pod to zastavo živimo in delamo, ona je znamenje vseh naših stremeljenj. Nazaj ne moremo! Stare plemenske zastave so bile simboli naših osvobodilnih bojev, pod njimi smo se borili in umirali za uresničenje večnih težnj vsega našega naroda, za ustvaritev močne in edinstvene Jugoslavije.

Naše sanje so se uresničile. Pod jugoslovensko zastavo se bomo borili za ustvaritev novega, boljšega jugoslovenskega življenja. Naš sijaj in polet dolgujemo veliki in zedinjeni Jugoslaviji, njej pripadamo z vsemi svojimi deli. Od zibelke do groba smo dolžni služiti samo Jugoslaviji in jugoslovenski misli. Njene so naše misli in naša srca, njeno je vse naše veselje in ideali, naše težnje in vsi naši napori. To zahteva od nas naša sokolska tradicija, to je oporoka tistih, ki so padli za domovino. A naše stare plemenske zastave pripadajo naši svetj nacionalni zgodovini.

To je edina pot, po kateri more in mora korakati jugoslovensko sokolstvo. Po tej poti bomo korakali samozvestno in smelo, ne oziraje se ne na levo, ne na desno.

Za sumničenja in omahovanja ni prostora v naših vrstah. Omahljivcem med nami ne maramo, za nje ni tu prostora. Naj se sami odstranijo, ako so med nami. Utrdimo in prečistimo, ako je potrebno, naše sokolske vrste! V današnjih časih je potrebna krepka opora za vse tiste, ki jugoslovensko mislijo in čutijo, in ta opora je nesporno naše Sokolstvo. Ono ne bo klonilo pred nobenimi zaprekami, ono se ne boji nobenih napadov. Moško in odkritosrečno bomo izpovedali in branili sokolske ideale. Ako bo potrebno, bomo doprinesli tudi žrtve, kajti ideali se ne ustvarjajo lahko, za nje se je treba tudi žrtvovati. Sedaj je prišel čas, da vsak pokaže svojo notranjo moč in voljo. Vsakdo naj se zaveda, četudi se mu zdi, da je morebiti osamljen, da je za njim močna, borbeno in krepka organizacija, ki bo znala ščititi svoje pripadnike in izvojevati zmago svojim idealom.

Ljudje nosijo vsak pokret in so nam zato zlasti danes potrebni hrabri in vztrajni možje. V Sokolstvu jih je mnogo, zato bomo korakali složno in junaško naprej z vero v najlepšo bodočnost jugoslovenskega naroda in Sokolstva! Tisto, kar je boljše, naprednejše in večje, mora zmagati!

Zdravo! — Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Politični ocvirki

Generali bivših mogočnikov agitirajo. (Prosto po notici »Einige Generale der gewesenen allmächtigen Partei «beraten» v listu »Volksstimme« 8. t. m.) Pred kratkim so bili po Sloveniji in drugod razni sestanki bivše stranke naših socialnih demokratov. Na njih ni bilo povedanega nič novega. Stare fraze so se zopet mlatile. Namen vsega naj bi bil, zgraditi iz razvalin te stranke zopet novo stavbo. Iz tako razpadlih razvalin pa ne bo vstala nobena nova stavba, pa če se tudi čez kup razvalin obesi nova firma. Ruševina ostane dalje ruševina, tudi ako se opremi z novim napisom. Kljub poizkušeni aktiviranju upamo, da se upi propadlih strankinih močitev ne bodo uresničili. In to je dobro za gospodarstvo in za ljudstvo.

Mnogi bodo razočarani... Minister za gozdove in rudnike g. Djuro Janković je izjavil v nedeljo v Osijeku glede stranke JRZ: »To je stranka, ki nima niti plemenskega, niti verskega, niti regionalnega obeležja«. Kaj porečejo sedaj k temu tisti, ki še do danes niso iz stolpcev glasila JRZ za dravsko banovino izvedeli, da je JRZ potemtakem unitaristična stranka, in ki so svojčas šle za regionalističnimi in separatističnimi gesli blagopokojne SLS?...

4000 = 800? Današnji »Glas naroda« piše med političnimi utrinki med drugim: »V nedeljo je bil pri politični tabor pri Sv. Trojici nad Metkico. Slovenec« piše, da je bilo 4000 mož in fantov; drugi, ki so bili tudi prisotni, pravijo, da je bilo vsega skupaj največ 800 ljudi.«

Pred napadom na Abesinijo

Mrzlične priprave za pričetek vojne — Italijanski načrti — Abesinija odklanja vse utesnitve

ADIS ABEBA, 10. septembra. Po poročilih iz severnih provinc se opaža na mnogih krajih abesinsko-eritrejske meje veliko in naglo premikanje italijanske vojske. Po teh vestih se je že začela koncentracija italijanskih čet na meji, zlasti na sektorjih, o katerih se ve, da bodo izhodišče italijanske ofenzive. Koncentriranje se vrši naglo in so v gibanju cele divizije. Nad vsem obmejnim ozemljem krožijo neprenehoma italijanska letala, ki se spuščajo tudi nad abesinsko ozemlje, da bi na ta način ugotovila premik abesinskih čet. V Adisu Abebi se zaradi tega pričakuje, da bodo Italijani že v najkrajšem času pričeli pohod. V Abesiniji se nadaljuje mobilizacija z mrzlično naglico, kljub vsem demantom, vendar se stori vse, da se položaj ne poslabša. Vlada je ustavila nadaljnje izhajanje treh abesinskih listov, ker so preveč hujskali proti Italiji. Mi smo tega le odredila vse za varnost italijanskega poslanštva in konzularnega osebja.

ITALIJA BREZ OBVEZNOSTI.

RIM, 10. septembra. Italijanski delegat baron Aloisi je napram dopisnikom italijanskih listov v Ženevi odločno zapisal vse vesti, da bi bila Italija prevzela kakšno obveznost, da ne bo napadla Abesinije, dotler bo delal v Ženevi odbor notorice. Prav tako je zanikal vest, da bi se pripravljala v Štresti nova konferenca treh veliki, ki bi se je udeležili Mussolini, Laval in Baldwin. Izgleda, da le od dveh možnosti, ki jih je izrekel Mussolini, delati z Ženevo ali brez nje, sedaj mogoča samo že zadnja možnost. Nekateri tuji listi napovedujejo, da bo Mussolini na seji ministrskega sveta 14.

t. m. sporočil, da je izdal naredbo za pričetek vojne v vzhodni Afriki.

KAKO SE BODO VOJSKOVALI.

LONDON, 10. septembra. »Morning Post« poroča iz Asmare v Eritreji, da je treba v najkrajšem času pričakovati italijanski pohod proti Abesiniji. In sicer najprej proti Adui. Italijani bodo prvič napravili eksperiment, napredovati v etapah. Pri Adui se bodo ustavili, da uredijo za seboj ceste. Italija hoče Abesinijo počasi vojaško zavojevati in vsako pridobljeno ozemlje organizirati. Stanje čet, ki so že na pohodu, je izvrstno.

Na tističu domače politike

Marksistične skom ne po oblasti

Naši marksisti bi radi dobili upliv na najvišjih političnih mestih

»Delavska Politika« se v vseh številkah trudi, da bi pripravila ustanovitev marksistične stranke pod firmo Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. V sobotni številki je posvetila temu prizadevanju članek »Delavstvo zahteva samostojno politično gibanje« v katerem pravi, da je mogoče doseči marksistične cilje samo z močno politično stranko, ki bo izvojevala svoj politični upliv v najvišjih plasteh državne uprave. »Če danes hoče delavstvo (mišljeno je seveda le marksistično) voditi svojo politiko v naši državi, mora nujno pridobiti politični upliv v državi«. Gospodom marksističnim generalom gre torej za politični upliv na najvišjih mestih! Kako »buržujsko« zveni to! Kako si pa mislijo pridobiti ta upliv,

ne povedo. V Jugoslaviji je največ četrt milijona delavcev. Ako bi bili vsi ti delavci marksisti, bi jih še vedno bilo premalo za stranko, ki bi mogla »dobiti politični upliv na najvišjih mestih«, ker pa pripada marksizmu le manjši del, bo ostala Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije vekomaj brez pomena v veliki državni politiki in tako tudi svojemu delavstvu ne bo mogla prav nič koristiti. Koristila bo kvečjemu maloštevilnim gg. gneralom, ki bodo morda tu ali tam postali župani ali kaj podobnega. Zaradi tega se seveda položaj marksističnega delavstva ne bo prav nič izboljšal. Ako hoče naše delavstvo res sodelovati na vodilnih mestih, more to doseči samo v mogočnih nacionalnih vrstah.

NOV LAVALOV PREDLOG.

ADIS ABEBA, 10. septembra. Abesinska vlada je odločno odbila predlog o vsakem protektoratu nad Abesinijo, sprejela pa bi predlog o ustanovitvi mednarodnega redarstva, pri katerem bi bila sodelujoča tudi Italija. Kakor poročajo iz Pariza, je pa pripravil Laval nov predlog, ki ga namerava poslati kot apel abesinskemu cesu ju. V tem apelu ga bo pozval naj postane popustlivejši in naj sprejme novo rešitev, ki bi bila v tem, da se podeli mandat nad Abesinijo skupno Franciji, Angliji in Italiji, vendar tako, da bi imela pri tem Italija poseben položaj. Tak mandat bi dejansko pomenil razdelitev Abesinije in je zato docela nesprejemljiv.

Drobne novice

Hrvatski emigranti v Afriki. Takozvani hrvatski emigranti, organizirani v zločinski organizaciji »Ustaša« in emigranti ma kedonstvujočih, ki so živeli v Italiji, so bili odposlani v vzhodno Afriko.

Okna v svet

Podonavski pakt

DUNAJ, 10. septembra. Sem pride te dni madžarski ministrski predsednik Gömbös na sestanek s Schuschniggom in Berger-Waldenegom. Po sestanku na Dunaju bo Gömbös odpotoval v Rim k Mussoliniju, kjer bo ostal nekaj dni in se nato vrnil na Dunaj. Ob tej priliki prispe na Dunaj tudi zunanji minister Kanya, ki se sedaj mudi v Ženevi. Ti sestanki so v zvezi s proučevanjem podonavskega pakta, o katerem se vrše diplomatska pogajanja v pospešenem tempu. Gömbös je povabljen v Rim zaradi tega, da raztolmači madžarsko stališče, ki se je v zadnjem času oddaljilo od Italije in približalo Nemčiji. Mussoliniju se mudi zaključiti ta pogajanja, da bi razčistil položaj še pred pričetkom vojne proti Abesiniji.

ZASEDANJE DRUŠTVA NARODOV.

ŽENEVA, 10. septembra. Včeraj je bilo otvorjeno 16. redno zasedanje Društva narodov z izvolitvijo novega predsednika. Izvoljen je bil češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Nato so bili izvoljeni podpredsedniki in predsedniki posameznih odborov. Nadaljnje delo je bilo več ali manj formalnega značaja. Glavna pozornost je posvečena delu odbora petorice, ki pripravlja poročilo o italijansko-abesinskem sporu za končno sklepanje o stališču Društva narodov.

Sokolske veste

Lepa sokolska manifestacija v obmejnem St. Ilju

Lepi sadovi sokolskega dela na naši severni meji — Silajno uspeli javni nastop požrtvovalnega sokolskega društva v St. Ilju

Težavno je kulturno delo ob naši severni meji. Kdor pa pozna njene prilike in razmere, bo moral priznati, da je sokolsko delovanje prav gotovo zvezano z največjimi težavami. Korak za korakom si je morala sokolska ideja utirati pot in se je v razmeroma kratki dobi že globoko ukoreninila. Mimo narodnostnih težavnih prilik pa se mora obmejno Sokolstvo boriti še z različnimi lokalnimi neugodnimi razmerami, ki se prav v sedanjih časih vedno očitneje kažejo. Toda naše obmejno Sokolstvo se zaveda svojega vzvišenega poslanstva, zaveda se, da je čuvar naše severne meje, ki jo bo branilo pred vsakimi napadi, pa naj pridejo od katerekoli strani. Naše obmejne sokolske vrste so prežete s Tyrševimi mislijo, zato so jeklene in čvrste dovolj, da bodo mogle odbiti vsak sovražni napad. Druži jih iskreno bratstvo in ljubezen, v kateri kraljuje sloga, ki je temelj sokolskega napredka in vedno lepše sokolske bodočnosti.

Med obmejnimi edinicami mariborske sokolske župe pa prednjači šentiljsko Sokolsko društvo. Tudi v St. Ilju niso za Sokolstvo najbolj rožnata tla. Toda šentiljski sokolski delavci so se že pred leti s pravo sokolsko požrtvovalnostjo lotili težavnega dela, ki jim je prineslo lepe uspehe, kar je pokazal in dokazal njihov včerajšnji javni nastop, ki se je pretvoril v lepo in učinkovito obmejno sokolsko manifestacijo. Kakor prejšnja leta, se je tudi včeraj zelo slovesno pripravil obmejni St. Ilj na ta dogodek. Prvi popoldanski osebni vlak iz Maribora je pripeljal lepo število Sokolov in zavednih Mariborčanov, ki so postali že stari prijatelji šentiljskega Sokola. Prišlo pa je precej ljudi tudi iz Jarenine, Pesnice in drugih sosednjih krajev. Šentiljski Sokoli so Mariborčane pristrčno sprejeli na kolodvoru. Po sprejemu je krenil lep sokolski sprevod z godbo na čelu s postaje na okusno okrašeno telovadišče pred šolo.

Na telovadišču je bilo zbranega že mnogo domačega, Sokolu naklonjenega ljudstva. Ob napovedni uri so prikorakali na telovadišče vsi nastopajoči oddelki. Zbrane Sokole in občinstvo je toplo pozdravil starosta šentiljskega društva br. dr. Bačar. Imenoma pa je pozdravil zastopnika politične oblasti br. Jakija, za-

stopnika naše vojske poročnika br. Jovanoviča, zastopnika Sokolske župe br. prof. Struna, poveljnika domače orožniške postaje, požrtvovalne pevce »Jadrana« pod vodstvom prof. Vrabca, zastopnike sosednjih bratskih edinic in druge. V jedrnatih besedah je nato podčrtal naloge, ki jih vrši, in ki jih mora vršiti naše Sokolstvo. Lep je bil trenutek, ko so zbrane sokolske vrste na starostino vprašanje javno in glasno izpovedale, da hočejo izpolnjevati vse svoje sokolske dolžnosti in pripeljati društvo do vzvišenih sokolskih ciljev.

Zbrane Sokole in občinstvo je nato nagovoril z ognjevitimi besedami br. dr. Sentočnik. Stvarno in lepo jim je razložil pomen Sokolstva in sokolske vzgoje, ki dviga in utrjuje naš narod kulturno, socialno, moralno in gospodarsko. Posebej je omenjal važnost sokolskega delovanja na vasi, zlasti pa tik ob naši severni meji. V bodrilnih besedah je pozval zbrane Sokole na nadaljnjo nesebično delo za procvit naroda in vse domovine. V imenu Sokolske župe in mariborskih društev je prinesel šentiljskim Sokolom bratske pozdrave brat prof. Lojze Struna. Pozdravnemu nagovoru je dodal še nekaj klenih besed, ki so zlasti vžgale vse sokolske vrste.

Sledil je javni nastop z zelo pestrim in bogatim sporedom. Organizacija je bila brezhibna in so prednjaki na svojem mestu. Nastopajoči oddelki, zlasti ženski, so izvajali proste vaje zelo učinkovito in skladno. Potrudili so se tudi naraščajniki in člani pri prostih vajah in na orodju. Požrtvovalen je bil tudi nastop telovadcev na bradlji in drogu. Zelo ljubko so izvajale proste vaje sokoličice. Spored so zaključile članice s prostimi vajami, ki so jih izvajale vzorno. Ves nastop sta požrtvovalno vodila načelnik br. Žizek in načelnica s. Hitičeva. Pomagal pa jima je bivši načelnik, pridni sokolski delavec br. Šeško. Pohvaliti moramo tudi načelnico Sokola Maribor III. s. Zlatko Zimičevno, ki je spremljala vse nastopajoče oddelke na klavirju.

Po nastopu se je razvila na telovadišču lepa in animirana sokolska zabava. Prepeval je prav pridno pevski zbor »Jadrana« in domači Sokoli. Njih vesela pesem je zanosno odmevala po vinorodnih gorah.

Svarkin: Tuje dete; **Zweig:** Siromakovo jagnje. — **Opereta:** Abraham; Ples v Savoyu; **Albini:** Madame Troubadour; **Ipavici:** Princeza Vrtoglavka; **Kalman:** Bajadera; **Kozina-Knaiflič:** Majda; **Parm:** Nečak; **Schubert-Berts:** Pri treh mladenkah; **Strauss J.:** Beneška noč; **Cigan baron.**

V umetniški ansamblu je na novo vstopila gđ. **Branka Rasbergerjeva**, upokojena članica ga. **Dragotinovičeva** pa bo nastopala kot gostinja. Razen tega se je gledališka uprava pogodila z več ljubljanskimi režiserji in igralci za serijo gostovanj, tako v režijskem kot tudi v igralskem pogledu.

Mariborski problemi

Carinska skladišča v obupnem stanju

Kako je s skladišči 1, 2 in 3 — Prostori podobni mrtvašnicam — 20 milijonov dinarjev iz kaldrmine — Rešitev je v zamenjavi vojašnic z eraričnimi objekti

Takoj po prevratu se je v Mariboru osnovala glavna carinarnica. Ker ni dobila nikjer druge primernejše prostore, je vzela v najem bivša vojaška skladišča ob Einspielerjevi ulici. V teh prostorih posluje mariborska glavna carinarnica še danes. In kar je najzanimivejši teh skladišč ni od prevrata sem do danes nikdo popravil, čeprav so že pred leti bila nujno potrebna popravila. Mariborska carinska skladišča tvorijo trije objekti, dva zidana in s pločevino krita ter lesen objekt, pokrit z lepenko. Pogled na vsa tri skladišča pa je naravnost žalosten. Skladišče št. 3 sploh ni rabno, ker je streha na mnogih mestih vdrtla in je blago ob vsakem najmanjšem deževju izpostavljeno pokvarljivosti. Zato shranjujejo v tem skladišču danes samo še premog in drugo tako blago, ki mu mokrota tako kmalu ne škoduje. Zgodilo se pa čisto, da morajo v tem skladišču shranjevati tudi razno predivo in odpadke od tkanine, ki jih dež kaj lahko pokvari in povzroči veliko škodo. Speditersko združenje je moralo na svoj račun zgraditi pri tem skladišču rampo za razkladanje in nakladanje.

Nič v boljšem stanju pa nista carinski skladišči številka 1 in 2. Streha je nekoliko boljše, vendar pa so tla ponekod tako izrabljena, da so zaradi jam, ki so nastale v tleh, cariniki in uslužbenci nevarnost v nevarnosti za svoje življenje. Obe skladišči sta zelo slabo zavarovani proti ognju. Na strehah ni strelododov, žlebi so pokvarjeni, ob zidu pa visijo potrgane telefonske in električne žice. Streha nad rampo ob Einspielerjevi ulici je vdrtla, stebri so strohnili in so v nevarnosti nevarnosti tudi vozniki in delavci, ki nakladajo carinsko blago. V teh prostorih poslujejo tudi razni odseki mariborske glavne carinarnice. Vsi prostori pa so podobni mrtvašnicam, ne pa uradom. Nikdar ne vidijo sonca in nimajo prave ventilacije. Tudi niso carinska

skladišča opremljena niti z navadnimi dvigali, ki bi olajšala nadčloveški napor uslužbencev. Ob navalu morajo uslužbenci po več sto kilogramov težke zavojke nositi na podstrešje, ki ga pa ne smejo preveč obremeniti, ker bi se lahko zgodilo, da bi se udrli nosilci.

Človek na prvi pogled ne bi mogel verjeti, da so mariborska carinska skladišča v tako dezolatnem stanju. Na drugi strani pa so dohodki mariborske carinarnice tudi še v sedanjih časih precej veliki. Samo na kaldrmini je mariborska glavna carinarnica, odkar obstoja, nabrala nad 20 milijonov dinarjev. V letu 1932. je nabrala milijon in pol, v letu 1933, 1934 in 1935 pa tudi vsako leto okroglo milijon dinarjev. Ves nabrani denar za kaldrmino se steka v centralno carinsko blagajno, ki ga izroča Hipotekarni banki za račun mariborske mestne občine. Če bi prejela mestna občina ves znesek, ki je bil vplačan za kaldrmino pri mariborski glavni carinarnici, bi bila prav gotovo že zdavno zgradila novo moderno carinsko poslopje in duhu časa ustrezajočo moderna carinska skladišča. Kaldrmina se pobira od uvoznega in izvoznega blaga, in sicer po različnih tarifah. Najmanjša tarifa znaša 0,5 par v zlatu, kar predstavlja vrednost 55 par.

Prvotni načrti, da bi se zgradila nova carinarnica s skladišči ob Aleksandrovi cesti ali za Pokojniškim zavodom, so padli v vodo. Vprašanje pa je vsekakor pereče in je odvisno od rešitve glede zamenjave vojašnic z nekaterimi objekti, ki so last erarija. Kolikor nam je znano, je mestna občina storila že vse potrebno, da bi se zamenjava čimprej izvršila. Na ta način bo mestna občina postala lastnica tudi carinskih skladišč ob Einspielerjevi ulici, kar bo pomenilo prvi korak k uresničenju nove carinarnice in novih prepotrebni carinskih skladišč v Mariboru.

Ptujske novice

Ob prihodu arheologov

Dne 11. in 12. t. m. prispejo v Ptuj udeleženci študijske ekskurzije nemških in podonavskih arheologov v našo državo. Te ekskurzije se pridružijo naši domači znanstveniki. Namen obiska našemu mestu je, da si znanstveniki ogledajo arheološke najdbe in znamenitosti Ptuja in njegove okolice.

Zgodovina Ptuja sega daleč nazaj v preteklost; že v dobi mogočnega rimskega carstva je bila na desnem bregu Drave naselbina, ki se je imenovala Poetovio. O tem nam pričajo številni zgodovinski spomeniki, ki se nahajajo v ptujskem muzeju in v mitreju, svetišču boga Mitre na Hajdini. V tretjem stoletju je bilo krščanstvo v Ptuj in ptujski okolici že precej razširjeno; saj je bil tukaj škofovski sedež. Ker je bil Ptuj na meji Panonije in Norika, je bilo mesto važno trgovsko središče, ki se je posebno povzdignilo radi cvetočega vinogradništva, sadjarstva in živinoreje. Po odhodu Rimljanov iz teh krajev so prišli Gotje in Huni, ki so mesto močno opustošili. Boljši časi za mesto so napačili, ko so Slovani postali lastniki te zemlje. Za srednji in novi vek mesta Ptuja je važna zgodovina ptujскеga gradu. Spočetka je bil Ptuj posebna marka, pozneje pa pod oblastjo Pribine in Koclja. Okoli devetega stoletja je prišlo mesto v posest solnograških nadškofov, ki so tukaj gospodarili s presledki sedem stoletij. Iz te dobe so nam znani »ptujski gospodje« (vitezi), ki so bili v službi solnograških nadškofov in so bra-

nili mesto proti Madžarom. Po smrti zadnjega »ptujskega gospoda« so prišli v naše kraje Turki, ki so mesto večkrat ogrožali in uničili ptujsko trgovino. Šele, ko so Habsburžani zavladali Dravskemu polju in je dobilo mesto zopet svojo staro mestno pravo, je trgovina oživela in ptujski grad je postal zopet važna postojanka nemške države. V dobi reformacije in protireformacije so igrali odločilno vlogo razni redovi (dominikanci, minoritni, kapucini), ki so se borili proti protestantstvu.

Težki časi so nastopili za Ptuj v 17. in prvi polovici 18. stoletja, pogosti požari so uničevali mesto in kuga je morila prebivalstvo. Preteklo stoletje ni prineslo posebnih gospodarskih sprememb in pretrsljajev, podčrtati je treba, da se je v Slov. gorah in Halozah zbudila narodna zavest; ptujska »Narodna čitalnica« je bila nositeljica narodnega pokreta.

Današnji Ptuj ima realno gimnazijo, meščansko in državno pletarsko šolo; obenem ima garnizijo pionirjev, je sedež ptujskega prosta in raznih državnih oblasti. Še danes je ohranjeno mestno pravo in so danes vse stare pravice, da ima Ptuj svojo avtonomijo odnosno mestno poglavstvo.

Ko se bodo zbrali v prihodnjih dneh arheologi-znanstveniki v Ptuj, da premotrijo in pretehtajo delo in uspehe ptujskega muzejskega društva, jih pozdravljamo v svoji sredi z željo, da bi odnesli iz Ptuja in preleste okolice najlepše vtise in da bi tudi drugim pripovedovali o ptujskih izkopinah, ki so poleg izrednih prirodnih krasot ponos tega dela slovenske zemlje.

Narodna gledališča

Gledališki repertoar v sezoni 1935-36 Razpis gledališkega abonmana

Uprava Narodnega gledališča v Mariboru razpisuje za sezono 1935-36, ki se odpre 1. oktobra t. l. in se zaključi prve dni maja 1936, gledališki abonma.

Podpis abonmana upravičuje do obiska 22 raznih uprizoritev, to je 13 dramskih, 7 glasbenih predstav, do enega koncerta ter do enega opernega gostovanja, ki bi ž njim gledališka uprava rada pripravila z.g. abonentom prijetno presenečenje, ki pa o njem zaenkrat ne more točno govoriti, ker pogajanja zanj še niso definitivno zaključena. — Abonma pomeni v razmerju proti večernim cenam velik popust ter se plačuje v sedmih zaporednih mesečnih obrokih vedno v prvih petih dneh vsakega meseca.

Cene za vsak obrok (plačati je torej treba 7 takih obrokov) so sledeče: Ložni sedeži so po Din 58, 38, 31, 19 (za uradnike 49, 32 27, 14); parterni sedeži po Din 48, 38, 31 (za uradnike 41, 32, 29); balkonski sedeži po Din 48, 38, 29, 22 (za uradnike 41, 32, 24, 18); galerijski sedeži po Din 24, 19, 13 (za uradnike 19, 14, 9).

Dobe se tudi bloki, ki upravičujejo obisk gledališča pri poljubnih 12 dramskih, 7 glasbenih predstavah, pri enem koncertu ter pri gori navedenem opernem gostovanju. (Izvezete so one predstave, ki imajo na lepokih označbo »iz-

ven«). Cene teh blokov so nekoliko višje kot pri običajnem abonmanu.

Priglasje sprejema gledališka blagajna, ki je odprta vsak dan od 9. do pol 13. ter od 15. do 17. ure (ob nedeljah od 10. do pol 13. ure). Za dosežanje abonente pa ostanejo lanksi sedeži rezervirani do sote, 14. septembra. Uprava prosi vse, ki se nameravajo abonirati, da to store čimprej. Opozarja se, da je abonma med sezono neprenosljiv ter neodpovedljiv.

Repertoarni načrt, iz katerega se bodo črpala dela za sezono 1935/36 obsega: **Drama:** Slovenska dela: Cankar: Pohujšanje v dolini šentiljorjanski; Kranjc J.: Direktor Čampa; Kreft: Malomeščani; Quidam: Injekcija; Vombarger: Zlato tele. Srbohrvatska dela: Kosor: Požar strasti; Nušić: Mister Dolar; Vesnić: Potih skušnjav. Češko delo: Werner: Medvedji ples. Rusko delo: Dostojevskij: Debevec; Bratje Karamazovi. Bolgarsko delo: Kostov: Goljemanov. Neslovanska dela: Arx: Izdaja pri Novari; Bulgakov: Molière; Dickens: Čvrček za pečjo; Br. Frank: Vihar v kozarcu; L. Frank: Vzrok; Lichtenberger: Kariera kanclista Vinciga; Maugham: Za zasluge; Molière: Tartuffo; Ortnor: Čevljari Anton Hitt; Rostand: Orlić; Shaw: Hudičev učenec; Shakespeare: Ukročena trimoglavka;

Mariborske novice

Sirov napad na Sokole

Šentiljski kaplan Ravšl je s svojo družbo navalil na Sokole, ki so bili zbrani po nastopu na svojem telovadišču. Zgražanje vse pošteno javnosti nad početjem katoliškega duhovnika

Na drugem mestu poročamo o silajno uspelem sokolskem nastopu, ki je bil preteklo nedeljo popoldne v obmejnem št. Iliu. Nastopa se je udeležilo lepo število zavednih Mariborčanov in tudi domačinov, čeprav se je med njimi vršila intenzivna agitacija, naj se sokolske prireditve ne udeležijo. Ves nastop in tudi zabava po nastopu je potekla v najlepšem sokolskem razpoloženju. Proti koncu zabave pa so opazili Sokoli dve znani osebi iz Sokolu nenaklonjenega tabora stikati po prireditvenem prostoru.

Po skrivnostnem izginotju omenjenih dveh oseb se je okrog ene ure ponoči pojavila na sokolskem prostoru močna skupina mladih fantov in deklet z domačim kaplanom Ravšlom na čelu. Brez vnekega najmanjšega voda so pričeli nasprotovati na prav nesramu način izzivati in dejansko napadati mirne Sokole in posamezne domačine. Med tuljenjem so se slišali klici: »Do! Sokoli! Sokoli so hinavci, lažnjivci, smrkovci! Nahujskana skupina se je celo tako daleč spozabila, da je pričela pljuvati po Sokolih na domačini pa se je glasno zgražala, češ, sram naj jih bo, ker so se udeležili sokolske prireditve.

Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru. Na 36. rednem običnem zboru Društva jugoslovanskih akademikov v Mariboru je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Stanko Peterlin, stud. iur.; podpredsednika Drago Cvetko, stud. phil. in Zdenka Lušinova, stud. iur. in Benjo Marušič, stud. iur.; blaginika Viljem Androjna, stud. iur. in Branko Lovčič, stud. agr.; odbornika Anton Radovič, stud. iur. in Marjan Veseniak, stud. teh.; revizorja pa Zoran Mulej, stud. iur. in Mirko Skok, stud. teh.

Smrt žanje. V starosti 41 let je umrl tukajšnji trgovec g. Karol Gert. Žalujemo naše iskreno sočutje!

Peš na Oplenac. Včeraj se je vrnil v Maribor 28letni katelec Anton Bekafiga iz Maribora, ki se je, kakor smo poročali, podal dne 7. avgusta t. l. peš na Oplenac.

Posestne spremembe. Posestnica Katarina Badlova je prodala Renati Supančičevi, hčerki trgovca v Mariboru, stavbeno parcelo (1192 m² za 90.000 Din; zdravnik dr. Rudolf Mikuš je prodal Vojki Reismanovi, odvetniški hčerki, parcelo v Prešernovi ulici za 79.000 Din.

Poravnalna postopanja. Uvedena so pri tukajšnjem okrožnem sodišču: o premoženju trgovke Marije Hvalec v Mariboru, aktiva 44.544, pasiva 83.664, nadalje o premoženju trgovca Franca Straha v Gor. Radgoni ter o premoženju kleparja in inštalaterja Edvarda Ditriha v Murski Soboti.

Novi upravni in nadzorni svet MP se bo volil, na peti redni seji mestnega sveta, ki bo dne 19. tm. Upravni svet tvorijo v smislu člena 6 statuta Mestnih podjetij vsakokratni mestni župan kot njegov predsednik, vsakokratni mestni podžupan kot njegov podpredsednik ter 10. od občinskega sveta izvoljenih članov. V smislu čl. 9 navedenih statuta tvori nadzorni svet 5 članov, izvoljenih od občinskega sveta. Člani nadzornega sveta izvolijo iz svoje srede predsednika in podpredsednika.

»Kronika o Mariboru«. V ravnokar izšli novi številki »Kroniki slovenskih mest« so objavljeni prispevki podžupana R. Golouha o Primorski emigraciji v Mariboru in o Mariborskem tednu, dr. Travnerja o mariborskem ghetu, inž. Černigoja o regulaciji mariborskega Glavnega trga, Jakoba Orešnika o teritorialnem razvoju Maribora ter Franje Pivke o začetkih aviacije v Mariboru.

Mariborski strelci na tekmi. V petek 6. tm. so se pričele v Beogradu vsedržavne nagradne strelske tekme. Tekme je otvoril ob 11. uri dopoldne odposlanec Nj. Vel. kralja Petra II. polkovnik Selaković ob navzočnosti zastopnika vojnega ministrstva generala Ristića in drugih dostojanstvenikov. Po daljšem nacionalnem in patriotskem govoru predsed-

Ob prihodu kričave družbe je sicer skušal neki član domačega Sokola pomirjevalno vplivati vsaj na njihovega vodjo gospoda kaplana Ravšla, toda kaplan ga je sunil v stran. Z vzkliki: »Živela svoboda!« so kaplanovi privrženci navalili nato na Sokole in posamezne domačine. Razumljivo je, da so se morali Sokoli, ki so bili na tako grd način izzvani od sovražne družbe, postaviti v bran. Pa so tudi pošteno branili svojo čast in razgrajaje kmalu prisilili k umiku.

Ljudstvo se zgraža nad takim početjem in obsoja posebno domačega kaplana, ki je pripeljal svoje razgrajaje nad mirne Sokole, namesto da bi kot katoliški duhovnik širil krščansko ljubezen in deloval pomirjevalno med svojimi farani. — Divjaški napad je tem bolj vsega obsojanja vreden, ker so se ga udeležili mladeniči in mladenke, ki še nimajo 17 let. Na državni narodni meji bi pač vkljub spremembi državnega režima pričakovali razsodnega narodnega in obrambnega dela in udejstvovanja, ne pa strupenega razdiranja, kakor se ga je lotil šentiljski kaplan g. Ravšl. Zadnjo besedo o napadu pa bo spregovorilo mariborsko sodišče.

nika zveze strelskih družin g. dr. Ribarja se je pričelo streljanje na razne tarče. Pri tekmovalstvu so se zopet dobro izkazali tudi naši mariborski strelci. Tekmovanje je bilo zelo ostro, ker so vsa okrožja poslala najboljšie strelce. Strelšče je letos še izboljšano in je popolnoma prikladno tudi za največje tekme. Naenkrat tekmuje lahko 35 strelcev.

Temeljni kamen bodo polagali za novo drugo dekliško osnovno in drugo deško meščansko šolo predvidoma v nedeljo 15. tm. Polaganje se bo izvršilo na svečan način.

Mariborski delovni trg. Borza dela potrebuje nujno več tesarjev in dva soboslikarska pomočnika.

Davčne zadeve. Plačevanje 1% izredne banovinske davščine za »Bednostni sklad« so zavezani od 1. aprila 1935 vsi služboдавci, če so njih delojemalci zavezani socialnemu zavarovanju, torej tudi služboдавci lišne služničarji z davčno karto. Ta davčira (1% vseh kosmatih zaslužkov in mezd) se mora plačevati mesečno, odnosno četrtletno pri pristojni davčni upravi, sicer se bo iztirjala prisilno. Tako razglasa davčna uprava.

Pritožba iz Wildenreinerjeve ulice. Pritužiti moramo, da posveča naša mestna uprava ulicam in cestam res veliko skrb in so nekatere postale kar velikomešne. Pri tem se pa seveda tudi ne bi smelo čisto pozabiti na nekatere, ki ne leže sredi največjega prometa. Med te spada zlasti Wildenreinerjeva ulica, ki bi bila res nujno potrebna ureditve. Treba bi jo bilo na novo posutiti in zvaljati in urediti pot za pešce tudi na severni strani med Sodno in Frančiškansko ulico, ob suhih dneh pa vsaj včasih poskropiti. Sodna ulica je lepo rakičana, Wildenreinerjeva, ki jo seče, izgleda pa kakor zapuščena njiva! Prebivalci.

Nev. letno, a resnično. V Mariboru je več prošnikov, ki so zaprosili poštno upravo, naj jim inštalira telefon. Med prošniki pa so tudi taki, ki bi telefon nujno potrebovali, ker to zahteva njihov poklic. Toda zaman so vse urgence. Čakajo in prosjajo že štiri mesece. Poštna uprava se izgovarja, da nima aparatov in drugega za inštalacijo potrebnega materiala. Vprašamo ljubljansko pošto direk cijo, ali je to mogoče? Človeku se dozdeva zadeva neverjetna, a vendar je resnična.

Nagajivost, ali kaj? Predlansko leto je bilo v Studencih na pobudo nekaterih mlajših narodno zavednih sportistov ustanovljeno »Kolesarsko društvo Studenci«. Mlado društvo se lepo razvija in šteje že danes 40 aktivnih in požrtvovalnih sportnikov. Svoje društvene lokale je imelo društvo do pred kratkim v gostilni »Pri beli zastavi«. Lep napredek mladega društva pa najbrže ni bil povšeči odbor-

nikom »Delavskega kolesarskega društva«, ki obstoja v Studencih že 10 let in šteje komaj toliko članov, da lahko tvorijo odbor društva. Pričeli so rovariti proti mlademu društvu in dosegli, da jim je gostilničar odpovedal lokale, sklicujoč se na zahteve odbornikov Delavskega kolesarskega društva. Početje odbora Delavskega kolesarskega društva je vse drugo prej, ko sportno. Kolesarsko društvo v Studencih je prepričano, da bodo nasprotniki uvideli svojo zmoto.

PTL dinar je v mesecu avgustu 1935 dosegel vsoto 181.843 Din, ki je namenjena za zgradbo azila jetičnim bolnikom v Mariboru. Iskrena hvala stanovanjskim najemnikom in lišnim posestnikom, kakor tudi ostalim darovalcem! Podpirajmo to človekoljubno akcijo in pristopimo prav vsi k polaganju PTL-dinarja, da se zamore načrt čimprej uresničiti! Izven stanovanjske akcije je daroval Rdeči križ na Fali 100 Din. Iskrena hvala!

Prijavite se za gledališkega abonenta! Za nizko vsoto, ki se plačuje v sedmih zaporednih mesečnih obrokih (od Din 9 navzgor), dobite 13 dramskih, 7 operetnih predstav, en koncert ter eno celotno operno gostovanje, ki bo za gg. abonente posebno presenečenje. Vstopnina bo pri tem opernem gostovanju dokaj zvišana ter je že iz tega razloga priporočljivo, da se ljubitelji gledališča odloči za abonma. Repertoar, ki temelji na izbranih domačih delih ter na najizrazitejših predstavnikih tujih literatur, je letos prav zanimiv, popestrila pa ga še bodo številna gostovanja, ki nam bodo predstavila razne ljubljanske režiserje in igralce. — Kdor se noče vezati na določene dneve abonmana, se lahko abonira na blok, ki se prav tako plačuje v sedmih mesečnih obrokih in upravičuje do istega števila predstav, kot abonma, toda ob poljubnih dnevih. — Priglasa za abonma in za blok sprejema gledališka uprava vsak dan od 9. do pol 13. ter od 15. do 17. ure (ob nedeljah samo dopoldne), do sobote 21. t. m. Za lanske abonente ostanejo dosedanjí prostori rezervirani do sobote, 14. septembra.

Prva vaja gledališkega baleta bo v sredo 11. t. m. ob 17. uri v gledališki plesni dvorani. Vse ohe mladenke, ki so se prijavile, naj se je udeležijo. Sprejmejo se še nove prijave. (Pri gledališki dnevni blaginji.)

Vse šolske potrebščine, katerekoli potrebujete, kupite v knjižarni Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta 13.

Gg. železničarji! Zahtevajte pri svoji nabavljalni zadrugi nakaznice za nakup šolskih potrebščin, glaseče se na knjižarno Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta 13.

Rdeči križ na Pobrežju bo vprizoril v tednu Rdečega križa, to je v nedeljo 15. septembra 1935 ob 19. uri v dvorani Renčeli komedijo v 3 dejanjih »Poslednji mož«. Dvorana in odér sta okusno urejena. Po igri bo zabava. Za številno udeležbo se priporoča odbor.

»Staribor« ima v četrtek, dne 12. sept. 1935 ob 20. uri zvečer svoj prvi sestanek po počitnicah v restavraciji Narodnega doma v Mariboru. Predava g. dr. Vekoslav Kukovec: »Sedanje stanje državnega problema Jugoslavije«. — Prosimo vse Stariborce, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Mariborski pododbor UROIR praznuje v nedeljo 15. t. m. svojo slavo. V spomin na padle junake, ki so svoje življenje darovali na žrtvenik Jugoslaviji, bo v nedeljo dopoldne ob 10.50 svečan parastos na Trgu svobode oziroma v slabem vremenu na verandi pivovarne »Union«. — Vabimo vse svoje člane in ostale rezervne častnike, kakor tudi vse Mariborčane, da prisostvujejo tej svečanosti.

Študijska knjižnica je od 9. t. m. na preji odprta od 9. do 12. in od 15. do 18. ure. Čitalnica je dostopna za čitalce od 15. do 18., ob istem času tudi izposojanje knjig.

Vse šolske knjige in potrebščine v največji izbiri, priznane dobri kakovosti in najnižjih cenah kupite pri Zlati Brilnikovi, Maribor, Slovenska ul. 11.

Gg. državne nameščence prosimo, da zahtevajo pri svoji Nabavljalni zadrugi nakaznice za šolske potrebščine in knjige za tvrdo Zlato Brilnik, Slovenska ulica 11.

Nočno lekarniško službo imata danes Minařikova in Savostova, jutri pa Köni-gova in Albaneževa lekarna.

GRAJSKI KINO Telefon 22-19

Samo še par dni veledelo v nemškem jeziku

MATI triumf pesmi o materi, katere si naj vsakdo ogleda.
To veledelo je za vsakega dožvljaj. Ne zamudite!
Predstave ob delavnikih 16, 18-30, 20-30 uri, ob nedeljah in praznikih 14-30, 16-30, 18-30, 20-30 uri

Kino Union. Danes zadnjič »Grof Monte Christo« po romanu A. Dumasa. Popolnoma na novo inscenirani, govoreči film v nemškem jeziku. Od jutri naprej »Maskarada« s Paulo Wessely.

Zopet zapiralna ura! Mariborska policija je snoči zopet dobila nekaj prijav o kršitvah zapiralne ure. Čudimo se, da nekaterih trgovcev-kazen še ni izmodrila in da še vedno ne upoštevajo odredbe o zapiralni uri.

Letalo se je razbilo mariborskim jadralcem ob priliki tečaja za Betnavo.

Starka pod kolesom. Včeraj bi bila postala 76letna starka Roza Mustlerjeva iz Kamnice skoraj žrtev neprevidnega kolesarja. Imenovana ženica je baš stopila s pločnika na V. lnikovem trgu, ko se je v njo zaletel s kolesom delavec Karol O. Kolesar je starko podrl na tla ter je pri tem zadobila nekaj lažjih poškodb.

Zlati prstani izginjajo. Še neugotovljeni zlikovci so se pojavili v hiši posestnice Marije Mlasko v Partinju ter ji odnesli tri zlate prstane. Orožniki vršijo poizvedbe.

Dobrota je sirota. 22-letna Alojzija C. je prišla k gostilničarju Petru Auguštinu v Dobrovih in prosila, da bi jo sprejel v službo. Gostilničarju se je smilila in jo je res vzel k sebi za služkinjo. Sedaj pa je služkinja brez odpovedi izginila, a z njo vred tudi razno perilo, jestvine in drugi predmeti. Sedaj poizvedujejo, kjé je omenjena Alojzija C.

Ob priliki cerkvenega proščenja na Gorci pri Sv. Petru so nekateri fantje na valili na stojnici medčarjev Karla Auhla in Ernesta Gerta ter jima razrezali šortne plahle. Zadevo imajo v rokah orožniki.

Domačije v plamenih. V Prepoljah so ognjeni zubli uničili gospodarsko poslopje posestnika Alojzija Žunkovića. Škoda znaša 35.000 dinarjev.

Mariborsko vreme. Barometer 740.7, maksimalna temperatura 19.8, minimalna temperatura 11.6, relativna vlaga 76.

Gospodarska življenje

Naše sadje po svetu. Na dunaiski sadni trg je prišlo te dni 29 vagonov jugoslovanskih svežih sliv, ki so se prodajale po 32 do 34 grošov. V Prago pa je prišlo te dni 30 vagonov svežih sliv iz naše države. Prodajali so po 220 Kč za 100 kg. Na Poljsko je prišlo 13 vagonov naših svežih sliv, cena po 60 zlotov za 100 kg. V Berlinu so prodajali naša jabolka po 30 do 36 mark za 100 kg.

Sanacija Zadrugne gospodarske banke. Trgovinski minister je z odločbo II. Br. 12329/K-34 z dne 15. avgusta odobril Zadrugni gospodarski banki v Ljubljani na njeno prošnjo z dne 10. aprila 1934 na osnovi čl. 3. uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov naslednje: 1. odlog plačil na šest let; 2. sanacijo s tem, a) da se odpiše delniška glavnica Din 12 milijonov na 1.200.000 dinarjev, b) da se 40% vseh terjatev vlagateljev in upnikov, kolikor jih je dne 10. aprila 1934 bilo in kolikor niso v smislu uredbe izvzete od pretvoritve, to je približno vsota Din 90 milijonov pretvori v specialni rezervni fond, ki se mora v aktivih pokriti z izločenimi dvomljivimi terjatvami po opravljenih definitivnih odpisih z oceno na isti znesek, kakor ga bo imel rezervni fond, c) da se v brem starih terjatev s prostovoljnim vpisom Zadrugne zveze r. z. z o. z. v Ljubljani izvede emisija prednostne glavnice v znesku Din 18.800.000 na prednostno 4%no dividendo, 3. izvedena valorizacija po strokovnjaško sestavljenih in po pregledni komisiji odobrenih spiskih nepremičnin v bančni rabi v Ljubljani, Mariboru in Šibeniku od knjižne vrednosti Din 4.808.860 na dinarjev 9.637.184.40, 4. obrestna mera 2% brutto letno na stare hranilne vloge in po tekočih računih, začeti z dnem 10. aprila 1934, 5. finančne olajšave iz čl. 15. in 34. v zvezi s čl. 68. uredi

MARIJ SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

»Ne«, je lagala. »Menda sprememba zraka.«

»Morje«, je dejal Ervin. »To bo naglo minilo.«

»Upajmo...«

»Vendar bo bolje, da ostaneva tu še do jutri in se šele potem odpeljeva po morju v Dubrovnik.«

»Kakor želiš.«

Ta igra ji je prijala, dasi ji ni prinesla docela tistega miru pred Ervinom, ki si ga je želela. Njegova prevelika uslužnost in zaskrbljenost jo je dražila, namesto da bi jo veselila. Sedaj je čutila čisto določno, da kljub vsem svojim trdnim sklepom le ne more zatreti v sebi nekega trdovratnega odpora do zakonskega življenja z njim. Pričela je spoznavati, da je igralska uloga, ki se je je lotila, v resnici težka in terja od nje veliko samopremagovanje. Ko je ležala vznak zlektnjena v hotelski sobi, je mrzlično premišljevala:

»Saj je vendar odloženo. Njegova žena sem in on je moj mož. Sama sem sklenila tako. Zakaj je potem tako težko? Ljubi me, ves mi je vdan, dober je z menoj, pa vendarle vse nič ne pomaga. Vse delam mehanično, samo zato, ker sem njegova žena. Tako ne bo mogoče nadaljevati. Moram se s silo nasloniti nanj.

moram se ogreti, da mi postane zakon potreba, ne le hladna dolžnost. Moram, moram! Smili se mi. Revez... Ko bi samo slutil. Nikakor. Niti tega ne sme. In vendar, bilo bi morda vse to dosti lažje, ko bi opustil svojo strahopetno zadržanost in me osvojil s silo in pogumom polnokrvnega moškega. Razgrel bi me, da bi ga čutila in bi bila naposled zares njegova. A tako... Kaj naj storim? Naj mu rečem? Bo pomagalo? Morda bo potem hlinil moško silo in strast. To bi bilo še huje. Zavest, da igra tudi on, bi me spravila do obupa. Če ni v njem ognja... Čemu me potem ljubi? Od kod ta ljubezen? Iz fizičnih potreb? Iz duševnih? Menda pač le iz duševnih, iz zavesti, da sem mu potrebna, da se ob meni dviga iz svoje letargične nemoči. Potem so bile moje slutnje resnične in ni v njem več, kakor je pokazal že prej, kot ženin. Moje upanje, da bo po poroki postal mož, je bilo torej prazno. Tako sem poročena in nisem. Ali pa je napaka tudi v meni? Morda bi ga moja resnična toplota le sprostila in ogrela? Ne, tako naglo ga ne morem, ne smem obsoditi.«

Premišljevala je, kako bi sama v sebi zanetila ogenj, ki naj bi razžarel še nje.

»Morala bi čutiti, biti bi morala aktivna, ne pasivna, živa, ne igrana. Toda kako, kako? Brez ljubezni, ki je do nje še ne čutim, nimam goriva. In vendar, tako ne sme ostati. Kakšen bi potem bil ta najin zakon. Le strast naju lahko privede na zaželjeno poto, a čutiti jo morava oba. Sedaj je ne čutiva ne jaz ne on. Ali pa jo on čuti in je samo pokazati ne zna ali ne sme, ker mu manjka poguma, da bi premagal zadržanost sramu? To bo treba ugotoviti.«

Sida je znova, kakor že tolikokrat prej, zatrdno sklenila, da mora postati resnična Ervinova žena. Ta sklep, ki je bil sedaj odločen, jo je iztrgal iz prejšnje pobitnosti. Dvignila se je in odšla k njemu. Prvič, odkar ga je poznala, je sedaj čutila resnično potrebo zblížati se z njim. Zliti oba v enoto...

XV.

Potniški parnik »Karadjordje« je dostojanstveno rezal nenavadno mirno morsk gladino, kakor da hiti kradoma iz noči v prvi svit zore, ko je Sida tiho vstala, se oblekla in odšla na polubo. Že uro dolgo ni več spala. Oči so jo pekle in v glavi je čutila rahlo bolečino. Morda zaradi vožnje po morju, morda tudi zaradi misli ter notranje razdvojenosti. Na palubi je bilo še vse pusto in mirno, le kdaj je prišel od kod mornar in spet izginil po svojem opravku. Sida se je naslonila na ograjo in prepustila lase osvežujočemu božanju rahlega ve-

tra. Njen pogled se je izgubil po morsk gladini pred parnikom, ki ji je dajalo rano jutro čudovit blesk zlata in srebra. Ta igra barv je bila na preprogi prečudežnega miru tako krasna, da jo je čisto omamila. Prijetni veter ji je izmil oči in odpihal bolečine iz glave, z njimi pa tudi misli. Tako so ji napočili trenotki odmora, ko je vse v njej počivalo. Bila je brez zavestnih misli. Oči so pile krasoto jutrnjega morja in vijoličastih pasov dalmatinskega obrežja, ki je hitele mimo proti severu kakor prizor na filmskem traku.

V svoji brezmišelnosti zamaknjenosti ni niti opazila, da se je z rastočim jutrom pričel prebujati tudi parnik. Zaspanih in od jutrnje otrplosti blelih obrazov so prahajali na palubo potniki, ki niso mogli dalje spati, ali pa jih je dvignila iz kabinjskih postelj, klopi in trdih tal podkrova želja po vpijanju krasot jutra na mirnem morju pod jasnimi nebesnim svodom juga. Sida ni ne slišala ne videla okoli nje vstajajočega življenja in tudi ne korakov in pogledov nekoga, ki jo je neprestano opazoval. Strmel je v morje v daljavo in nebo. Vse je bilo daljnje, vse neskočno, kakor tiho, neizpolnjivo hrepenenje mehke duše. Predramila jo je šele nova obala, ki se je na jugu pričela dvigati iz morja na desni. Počasi je rasla dobivala vedno jasnejše obrise in nazadnje je opazila Sida na njej tudi z južnim drevjem obrasle vzpetine. Otok Koločep...

Iz astronomije

Viri življenja

ZNANOST IN ŽIVLJENJE. — PET ZANIMIVIH HIPOTEZ O POSTANKU SVETA IN ŽIVLJENJA.

Med nerešljivimi vprašanji človekove znanosti je prav gotovo najzanimivejše vprašanje o postanku sveta in njegove prve žive stvari. Človeški razum se že stoletja pogloblja v mnoge tajnosti življenja, toda na vsakem koraku se pojavi pred njim niz pojavov in mnogih dokazov, da je še daleč do tega, ko bo mogoče razkriti vse te skrivnosti. Nešteto je teorij in hipotez, toda vse o vesoljnem stvarstvu je sama teorija brez dokazov. Ko so učenjaki znašli drobnogled, so bili že prepričani, da so na prvi stopnici življenja in da se jim bo vendarle posrečilo pogledati v njegove globine. Toda vse nade so se izjalovile. Človeško obzorje se je sicer razširilo, povečalo, a do danes še nobeno oko ni videlo dna življenja in smo najbrže še daleč od tega, tako da nastane vprašanje, ali se bo sploh kedaj posrečilo človeškemu razumu razgrniti kopreno tajnosti, v katero je zavito stvarstvo sveta in njegovega življenja.

Solnce, zemlja, luna.

V šoli smo se učili, da so že stari narodi s svojimi preprostimi pripomočki dokaj točno določili pozicije nebesnih teles, vendar so bili njih nazori o vesoljstvu pogrešni. Znana sta Ptolomejev geocentrični in Kopernikov heliocentrični svetovni sestav. Slednji nazor je bil v bistvu pravilen, toda zadel je na oster odpor. Veliki misleci in učenjaki so Kopernikovo domnevo na podlagi točnejših opazovanj popravili, izpopolnili in ji tudi priborili zmago. V zvezi s to domnevo so nam znana imena Galileja, Keplera, Newtona itd. Newton je odkril zakon težnosti in tako pojasnil delovanje tiste enotne sile, ki vodi gibanje nebesnih teles. Spektralna analiza pa je pozneje pokazala enotnost snovi, iz katere so zgrajena nebesna telesa in je pojasnila njih fizikalno stanje. Zemlja dobiva svetlobo in toploto od solnca, luna je popolnoma ohlajena nebesno telo, brez vode in zraka. Solnce pa je ogromna žareča obla, ki izžareva svetlobo in toploto, ki jo cenijo na približno 6.000 stopinj C. Po znani Kant-Laplaceovi domnevi je tvorila snov solnca in njegovih planetov ogromna huda žareča megla, ki se je vrtela, ohlajala in krčila.

Nosilec življenja.

Nosilec življenja je stanično prativorvo ali takozvana protoplazma. Protoplazma je podlaga vsem življenjskim pojavom. To je dokazana stvar. Kaj pa je prviklicalo v stvarstvo prativorvo ali protoplazmo, to je še nerešeno vprašanje. O prvi klici življenja, ki je poglajala na zemeljski krogli in se razvijala dalje do kompliciranih oblik, do današnjega razvoja življenja pa pozna človeštvo nešteto domnev. Od asirskih svečnikov in Aristotela do Haeckla in Američana Allana. Vsi veliki misleci in učenjaki so se že bavili s tem vprašanjem.

V učenem svetu opazimo dveje naziranj. Nekateri učenjaki iščejo začetek življenja v vsemirju, iz katerega je padla prva klica na zemljo, drugi pa iščejo začetek življenja na materi zemlji. V najnovejši dobi pa odločno pobija prvo hipotezo znani ameriški paleobiolog Osborn, vendar je tudi vsa njegova učenost ena sama domneva. Prvotno vprašanje, kako je nastalo življenje, pa se ni ganilo z svoje mrtve točke. Prav tako zanimivo pa je vprašanje, ali je življenje nastalo hkrati ali pa se še danes ustvarja iz mrtve snovi. Za velikega misleca Haeckla to vprašanje sicer ni važno. On dvomi, da bi se kedaj človeku posrečilo opaževati, kako se mrtva stvar obuja k življenju. Vse zanimivosti o Humunkulusu in o ustvarjanju življenja v epruvetah pa so sad fantazije, in jih ne pozna priroda in jih nikdar ne bo poznalo življenje.

Domneva petih mislecev.

Kako je izgledala prva živa stvar na zemlji, ne ve nikdo. Haeckl trdi, da prva živa bitja niso bile stanice v današnji obliki, marveč popolnoma homogene in brezoblične belančevine. Po njegovi domnevi so nastale iz otopljenih stvari v pramorju, ki je davno v predzgodovinski dobi pokrivalo našo zemljo. Nasprotna Haecklovi domnevi pa je Richterjeva teorija. Richter išče klice življenja v vsemirju. Trdi, da organsko življenje ni nikdar nastalo, marveč se stalno prenaša z nebesnega telesa na drugo telo. Trdi, da je eksistenca živih bitij na svetu večna.

Richterjeva teorija pa v učenem svetu

ni držala. Učenjaki še danes iščejo rešitev tega problema na zemlji, a ne v vsemirju. Zanimiva, čeprav malo verjetna, pa je Preyerova teorija o kontinuiteti življenja. Preyer domneva, da se je mogla nekoč ustvariti živa tvar iz mrtve. Ustvarjenje življenja iz neživih stvari ima še danes mnogo pristašev. Tu moramo omeniti Pflügerjevo teorijo, ki išče začetek življenja v fizikalno kemijski znanosti. Pflüger domneva, da je nastalo življenje iz ognja, torej v oni dobi, ko se je še naša zemlja kot žareča obla podila v vsemirju.

Podobna Pflügerjevi je Allanova teorija. Allan išče začetek življenja v dušiku. Po njegovi domnevi je dušik najvažnejši element, ki se stalno pojavlja v vsaki živi stvari in si ne moremo predstavljati življenja brez dušika. Po Allana je življenje na zemlji nastalo šele tedaj, ko so se razdelile vode od kopnega.

Nešteto je še drugih teorij, nešteto domnev. Nekaterih so se poslužili celo romanopisci in drugi fantasti. Vprašanje pa je, če nam bo tudi bodočnost mogla odgovoriti na vprašanje glede početka življenja na zemlji.

Sport

Sabljaški dvoboj dravske banovine: avstr. Štajerska, ki se je vršil v nedeljo v Mariboru, se je končal z zmago Avstrijcev. V floretu so zmagali v razmerju 11:5, v sablji pa smo bili poraženi z 11:5, v meču pa z 8 in pol:7 in pol. Dame pa so bile poražene v floretu s 5:4, Krasno darilo g. bana dr. Puca so si priborili Avstrijci.

Razne vesti

Iz učiteljske službe. Za eno položajno skupino so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Anton Mušič, Hoče, Ana Špendal, Maribor, Helena Glaser, Ribnica na Pohorju, Jožica Kunterič, Dolnja Lendava, Ciril Hočevnar, Maribor, Stanka Virant, Dolnja Lendava, Elizabeta Hobovnik, Muta, Mara Justin, Murska Sobota, Katarina Lazar, Radvanje, Vida Lorgar, Šmarje pri Jelšah, in Jožica Osterc, Kapa pri Ljutomeru.

Mednarodni letalski kongres se je otvoril včeraj v Dubrovniku. V imenu vlade je kongres pozdravil vojni minister general Živković, kot odposlanec kraljevega namestnika kneza Pavla je bil pri otvoritvi navzoč naš londonski poslanik Gjurić.

Slovensko planinsko društvo prosi fotomaterije-alpiniste, da blagovolijo dati društvu na razpolago posnetke smuških terenov, v svrhu izdaje smuškega prospekta. Slike naj bodo iz Juljskih in Savinjskih Alp. Označiti jih je z imenom lastnika in z označbo terena, ki ga predstavljajo. Slike je oddati v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4 I.

Strupen jezik.

»Moj šef je bil neprijetno presenečen, ko sem mu sporočil, da zapuščam prihodnji mesec službo.«

»Seveda, ker je mislil, da odideš takoj.«

Mali oglasi

Posesti

DVE POSESTVI.

eno uro od Maribora, zidano poslopje, vinograd, sadonosnik z vsemi prideiki in živino na prodaj. Cena 65 do 110 tisoč Din. Samo osebni dogovor. Gostilna »Bela zastava«. Studenci pri Mariboru. 4028

Kupim

KUPIM KNJIGE

za peti razred realne gimnazije. Domiceli, Wildenrainerjeva 15. 4029

KUPIM HERMES KNJIGE. Cankarjeva 34. Pobrežje. 4038

DOBRO OHRANJENI RADIO kupi gostilna »Wilson« Aleksandrova c. 53. 4030

Stanovanje

ODDAM STANOVANJE s 1. oktobrom t. l. z eno sobo in kuhinjo v vili pri parku, Trubarjeva ul. 11-I. Raynotam oddam 2 sobi, eno takoj, eni ali dvema osebama, drugo s 15. septembrom. 4030

STANOVANJE, sobo in kuhinjo, oddam boljši družini brez otrok v Studencih, Cankarjeva št. 7. 4035

Dijak

DVA DIJAKA(INJI) sprejem na stanovanje in dobro hrano v centru. Stalna 1, vrata 1. 4036

VIŠJEŠOLEC KLASIČNE GIMNAZIJE.

kateri bi pomagal ante pri učenju dobi stanovanja, za jutro in malco. Soba separirano, luč prosta. Lovec, Glavni trg 4. 4034

DIJAKINJO

sprejem na hrano in stanovanje. Vprašati na Aleksandrovi cesti 53. 4040

Soba odda

SOBO, meblirano, lepo, poseben vhod, za stalnega naročnika takoj oddam. Stritarjeva ul. 5, prvo nadstropje. 4032

Pouk

DIJAK klasične gimnazije želi poučevati angleščino. Naslov v upravi »Večernika«. 4031

Oglašujte!